

Mollet a les pàgines del progressista *Mundo Diario* els anys previs a la transició democràtica (1974-76)

Ester Vizcarra Fortuny*

Resum: Mollet del Vallès tenia presència als mitjans de comunicació social en iniciar-se la transició democràtica, i *Mundo Diario* era una de les publicacions més progressistes entre aquelles on apareixien les notícies sobre la ciutat. Contextualitzarem aquesta publicació en el marc polític i mediàtic, general i local, n'analitzarem les característiques i exposarem les preocupacions de la societat local de l'època i la manera en què les expressava, a través d'allò que queda reflectit a les notícies publicades per aquest diari, sense deixar de banda la visibilització dels col·lectius protagonistes dels moviments socials de l'època.

Paraules Clau: franquisme, mitjans de comunicació, Mollet del Vallès, moviment veïnal, *Mundo Diario*, transició, oposició, premsa, sindicats

Mollet in the pages of the progressive newspaper *Mundo Diario* the years before the transition to democracy (1974-1976)

Abstract: Mollet del Vallès was talked about in the media when the transition to democracy started, and *Mundo Diario* was one of the most progressive publications among which news of the city appeared. We will contextualize the newspaper within the local and general political and media framework and analyze its characteristics; inspect the fears of the local society of the time and how they expressed them looking at the news published by the newspaper; and pay special attention to the protagonist organizations and grassroots movements of that period.

Keywords: Francoism, media, Mollet del Vallès, neighborhood movement, *Mundo Diario*, transition, opposition, press, unions

115

* Periodista, escriptora i màster en Societat de la Informació i el Coneixement, vizcarra.fortuny@gmail.com

1. Introducció

Els mitjans de comunicació van tenir un important paper en la manifestació pública de la conscienciació social els anys finals del franquisme. Per una banda, donaven testimoni de com evolucionaven les coses i per l'altra animaven els ciutadans a sumar-se a moviments que treien el cap després d'haver actuat en la clandestinitat. També a d'altres que es creaven nous, a l'empara d'un corrent transformador, fins i tot quan encara no era possible el canvi. Està poc estudiat com va viure Mollet del Vallès aquells anys, per això és interessant l'anàlisi dels retalls de premsa de la meua primera experiència com a periodista, el curt període que vaig ser corresponsal de *Mundo Diario* a Mollet del Vallès. Aquesta publicació és més interessant, si bé es mira, perquè fou el primer periòdic amb una línia editorial decididament progressista. Caldrà situar *Mundo Diario* en l'època i ubicar-lo dins de la premsa barcelonesa, explicar la seva línia editorial i els sectors de població als quals donava veu, esbossar l'estructura de les corresponsalies de premsa a Mollet i entendre's en el paper que va desenvolupar aquest periòdic a la ciutat. També detallarem com va reflectir l'activitat d'una població ansiosa de forçar el canvi i la transformació dels poders locals. Per acabar, veurem què diu *Mundo Diario* dels temes més polèmics d'aquells anys.

2. Abans de la transició democràtica

La transició democràtica espanyola comença amb la mort del dictador, Francisco Franco, el 20 de novembre de 1975. Nogensmenys,

abans d'aquesta data es van produir reformes que no es poden considerar de transició, però representen una certa apertura social i política, impulsada per la urgència d'adaptar-se a la realitat europea.

Les veus de l'oposició s'havien deixat sentir per primera vegada d'una manera decidida al IV Congrés del Moviment Europeu l'any 1962, que la premsa franquista anomenà *Contuberni de Munich* (Satrústegui, 1993) i que desencadenà una repressió política —amb empresonament i exili de personatges molt respectats— que es va convertir en un escàndol a Europa, just quan Espanya acabava d'enviar una sol·licitud d'entrada a la Comunitat Econòmica Europea. Fou denegada, clar, atesa la carència d'institucions democràtiques, que eren una condició indispensable.

Francisco Franco i el seu entorn van començar a entendre que aquell no era el camí per sortir del forat de retard en el desenvolupament del país i la crisi política es va resoldre amb destitucions i nomenaments nous. Es va responsabilitzar el ministre d'Informació de l'escàndol mediàtic. Gabriel Arias-Salgado fou substituït per Manuel Fraga Iribarne, qui promulgaria la Llei de premsa de 1966, que abolia la censura prèvia però establia sancions i el segrest de diaris i revistes ja editats, cosa que obligava a l'autocensura, per defugir les pèrdues econòmiques (Moreno, 1999). Aquesta era la llei vigent l'any 1974: fingia deixar fer, però castigava a publicacions i periodistes que gosessin expressar-se en contra dels Principios Fundamentales del Movimiento i l'ordenament gene-

ral del franquisme. Aquell mateix any de 1974 es va publicar el Decret d'associacions polítiques, que deixava fora les ideologies d'esquerres i evitava anomenar-les partits polítics (Clemente, 1994).

Prova de la delicada situació en què tot això deixava als mitjans de comunicació fou la vaga que el juny de 1975 va deixar Barcelona sense premsa durant una jornada, en protesta per la repressió exercida en la persona d'un periodista, Josep Maria Huertas Claveria. Plovia sobre mullat, perquè abans s'havia lliurat al ministre d'Informació una carta firmada per cent cinquanta periodistes que protestaven pel fet que, en només sis mesos, un periodista havia sigut expulsat del país, quatre havien passat per la presó, setze estaven processats, dues publicacions havien estat tancades i trenta-tres més havien estat segrestades (Huertas, 2004).

3. La premsa barcelonesa de pretransició

El món de la comunicació en paper va canviar radicalment en els anys setanta, com a conseqüència del deteriorament del règim franquista i el convenciment que el país estava entrant en una dècada decisiva per al desenvolupament de les llibertats. Era evident que un gir polític necessitaria eines per fer arribar a la població la informació procedent dels grups de pressió progressistes, que es començaven a fer evidents en el despertar dels moviments obrer i universitari.

A Barcelona es crearen tres diaris nous i el pioner fou *Mundo Diario*, que volgué avançar-se al canvi de règim i sortí al carrer pel febrer

de l'any 1974. Francisco Franco va morir el 20 de novembre de 1975 i els promotors dels altres diaris nous encara necessitaren mig any per fer arrancar el seus projectes. L'Avui sortí al carrer en la significativa data del 23 d'abril de 1976 i Catalunya Express esperà a desembre de 1976 (Mauri, 2010). L'interès que té la curta trajectòria de *Mundo Diario* ve del fet que fou el primer diari amb aspiracions progressistes i, pel que fa a Mollet, del fet que hi va tenir corresponsal des de novembre de 1974 i, per tant, certificà les dinàmiques que es produïen a la població en un moment transcendent.

Abans de tot això, Barcelona comptava amb prou diaris per informar a la població. Dos procedien de la Prensa del Movimiento, creada a partir de la cessió dels diaris i rotatives a la Delegación Nacional de Prensa y Propaganda de la FET y las JONS, que no seria dissolta fins a l'any 1977. *Solidaridad Nacional* i *La Prensa* encara van continuar publicant-se dins de la corporació Medios de Comunicación Social del Estado fins a l'any 1979, van tancar pocs mesos abans que es liquidés la totalitat del grup mediàtic l'any 1980.

Això estava dins de la lògica. El que va passar després s'emmarca més en el fet real que els mitjans de comunicació són molt sensibles a la situació econòmica general. Fou una forta recessió la que desencadenà el desinflament més gran de la premsa barcelonesa al començament dels anys vuitanta, amb el tancament de quatre diaris i revistes diverses (Pàmies, 2010). Els primers foren el més jove, *Mundo Diario* (1974-1980), i el diari de la tarda

Tele-Exprés (1964-1980), que havia sigut comprat pel Grupo Mundo l'any 1977. Ambdós van caure en fer fallida aquesta empresa (Pérez, 2002). Després van tancar la *Hoja del Lunes* (1926-1982), el *Noticiero Universal* (1888-1985) i *El Correo Catalán* (1876-1985) (Cardús, 1989). Un cinquè rotatiu, *Diari de Barcelona*, tanca l'any 1980 i ressorgí autogestionat (1792-2009).

Figura 1. Capçalera de Mundo Diario, l'any 1976.
Font: Arxiu propi

4. *Mundo Diario*, una aposta progressista

Mundo Diario fou creat per Sebastià Auger Duró i no exactament per vocació periodística. Pàmies (2010) li atribueix el desig de procurar-se una tribuna que li hauria de permetre un futur lideratge polític i econòmic, sense tenir massa clara l'orientació que hauria de tenir, i Huertas (2004) diu que fou el primer empresari que va creure en la premsa com a negoci. Nascut l'any 1937, s'havia llançat al món empresarial en el sector immobiliari, buscant amistats amb poder a l'entorn franquista i de l'Opus Dei que li van proporcionar càrrecs com ara el de delegat d'Hisenda a l'Ajuntament de Barcelona. Per començar la seva aventura periodística personal, va embarcar cinc amics en la compra de la revista Mundo l'any 1966, amb la intenció de

transformar-la en un aparador de la informació internacional a l'estil de la revista americana Time, aprofitant la llibertat vigilada que proporcionava la nova llei de premsa. En la pràctica, la revista acumulava expedient rere expedient. L'any 1971 comprà *Diario Femenino* i acabà convertint-lo en *Mundo Diario*, que ràpidament se situaria entre les capçaleres potents de la premsa barcelonesa amb una tirada que va arribar als cent mil exemplars. Era un diari diferent.

(...) un model autòcton de diari popular —precursor en molts sentits dels híbrids actuals— que posava l'accent en el pols ciutadà, els espectacles, els esports i els successos. Grans titulars i fotos, diferents nivells de lectura, peces curtes, llenguatge viu i directe, opinió en petites dosis, una fórmula que avui resulta familiar. (Pàmies, 2010, pp. 82-83)

Dirigit per Ramon Solanes, es va obrir des del començament als mons universitari, obrer i dels barris, que era on es feia la política clandestina. Ho constaten Madrenys (2008) en situar-lo entre els diaris barcelonins que s'arregleraven en la lluita contra el sistema. També Guell (2016), qui destaca que Auger sempre rebutjà l'etiqueta d'empresari d'esqueres, però orientà la revista Mundo i Mundo Diario a atendre els sectors progressistes i visibilitzar els conflictes sindicals i estudiantils, clarament antifranquistes. El mateix Pàmies (2010) explica que “el diari propietat d'un empresa-

ri catòlic, liberal, monàrquic, de dretes i vinculat als sectors possibilistes del franquisme, va esdevenir l'òrgan més contestatari contra el Règim" (p. 83). A més, fou el primer diari a publicar una secció en català després de la Guerra Civil, amb el títol "Catalunya Endins". Cadena (2004)

Figura 2. Una de les notícies de la pàgina en català del 23 de desembre de 1975. *Mundo Diario* va ser pioner a incloure'n després de la Guerra Civil. Font: Arxiu propi

cita aquesta secció com un dels antecedents de l'ambició projecte que seria l'Avui com a primer diari català de postguerra. Notícies sobre la llengua, la sardana, conferències i actes culturals celebrats a Mollet, un concurs de lectura en català i una setmana cultural catalana es van publicar en català a *Mundo Diario*.

Mundo Diario representava un trencament també pel que fa a la tecnologia. Pérez de Rozas (1985) diu que "va suposar la incorporació de la fotocomposició i l'offset a la premsa diària catalana, cosa que equival a dir que fou el pioner en la manera de fabricar diaris tal com es fa actualment" (p. 20).

El grup *Mundo* fou, a més, una concentració mediàtica mai vista fins a aquell moment. Va arribar a tenir set publicacions: *Mundo Diario*, *Tele-Exprés*, *Catalunya-Exprés* i l'esportiu 4/2/4, a més del setmanari *Mundo*, *Informaciones* (Madrid) i *Diario de Valladolid*. S'hi sumava l'editorial *Doposa*.

5. Corresponsals periodístics a Mollet

El mateix any que *Mundo Diario* sortia al carrer, aquesta cronista iniciava estudis a la Facultat de Periodisme de la Universitat Autònoma de Barcelona. Amb la intenció de començar a introduir-me en el periodisme i anar fent camí cap a la professionalització posterior, em vaig oferir com a corresponsal al projecte periodístic més nou del moment. El cap d'informació comarcal era Santiago Ramentol, que havia deixat la *Hoja del Lunes* per embarcar-se en el projecte de la revista *Mundo*, embrió d'allò que posteriorment

seria el grup editorial (Tudela, 1996), i seria promocionat a Mundo Diario com a responsable de secció. Ramentol havia comentat¹ que els titulars de les informacions eren part de la fórmula triada per fer més popular el rotatiu i que havia hagut de fer un curset per aprendre a redactar-los. Les informacions que arribaven des de Mollet portaven titulars com ara “Sorpresade un concejal”, “A la busca y captura del agua” o “Donde dije digo, digo diego”.

Mollet tenia uns quants corresponents de premsa l'any 1974. Josep Molas² (Vallés de Granollers), Joan Aliguer³ (La Vanguardia), Joan Sanjuan⁴, que signava les informacions com J.S. Esquirol (El Correo Catalán), Josep Roviroso⁵ (Ràdio

Figura 3. Un dels titulars una mica estrafolaris sobre Mollet, el 25 de gener de 1975. Font: Arxiu propi

¹ Conversa amb l'autora d'aquest article un dia de lliurament d'originals per a l'edició.

² Josep Molas i Rupelo (Barcelona, 1897- Mollet del Vallès, 1991) fou directiu empresarial, alcalde de Sant Fost i Jefe Local del Movimiento a Mollet, era membre d'altres importants institucions locals durant el franquisme (Pérez, 2012). La revista Vallés, conservà el subtítol: *Semanario de FET y de las JONS* fins a la primavera de l'any 1977 (Arxiu Municipal de Granollers, Fons Revista del Vallès) i era fidel a la ideologia que això representava.

³ Joan Aliguer i Veguer (Mollet del Vallès, 1921-2007), corresponent de *La Vanguardia*, ho havia sigut també d'*El Correo Catalán* i havia publicat col·laboracions a revistes com ara *Las Noticias*, *Sembra*, *Amistat*, *Atalaya* i *Tribuna Vallesana*. Va publicar Mollet poètic i Mollet poètic II, a més de ser coautor de *Un sol llibre...* i dos poemes amb Plàcid Vilardell. Publicà un llibre en prosa: *Mollet en deute*. Fou secretari del Casal Cultural (1962-1974).

⁴ Joan Sanjuan i Esquirol (Barcelona, 1940) era un enginyer industrial i llicenciat en Història Moderna i Contemporània. Militant del PSUC i actiu membre del Comitè Executiu i del Secretariat, dirigí les activitats del partit al Vallès Oriental i fou un dels 113 empresonats per pertànyer a l'Assemblea de Catalunya. Fou director de la revista *Treball* del PSUC (1985-1987), redactor de la revista *Arreu* i col·laborador d'*El Correo Catalan* (Martos, 2017). A l'època vivia a Martorelles i mantenia el que avui es descriu com un perfil públic baix, a causa del delictu empresonament, per això signava les informacions destacant el segon cognom: J.S. Esquirol. Fou el primer alcalde democràtic de Martorelles entre 1979 i 1988. (Llista d'alcaldes de Martorelles, 2022).

⁵ Josep Roviroso i Olivé (Valls, 1953) vivia a Mollet des dels quatre anys i estava iniciant la seva trajectòria professional com a periodista al mateix temps que estudiava Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Posteriorment, exercí el periodisme a *Ràdio Sabadell*, *Gabinet de Premsa* de la Universitat Autònoma de Madrid, *El Diario Vasco*, *El Correo Catalán*, *Eco 24 Horas* i *La Vanguardia*, on fou Defensor del Lector entre 2010 i 2015. També ha sigut professor de disseny periodístic a les universitats Autònoma de Barcelona, Pompeu Fabra, i a escoles de periodisme centreamericanes. És membre del Consell d'Informació de Catalunya.

Sabadell i *Diario de Barcelona*), Ester Vizcarra⁶ (*Mundo Diario*) i Marcel Planelles⁷ (*Tele-Exprés*). També hi havia Miquel Aliguer Dalmau, fill del corresponçal de *La Vanguardia*, que hi publicà alguns escrits.

Figura 4. Ester Vizcarra i Fortuny, en una imatge del temps que era corresponçal de Mollet per a *Mundo Diario*. Font: Jaume Esteve

El successor de Joan Aliguer a *La Vanguardia* fou, però, Josep Cot⁸, que publicà una primera informació el 24 de desembre de 1975 sobre la suspensió de les classes de català a les escoles, un tema polèmic que li tocava de prop, i ja va continuar reflectint al diari tota la moguda social i política del moment.

L'estol periodístic d'aquells anys fou visible per a la població a una taula redona que se celebrà el 13 de desembre de 1974 al Centre Cultural amb participació de tots els corresponsals i que va omplir la sala de gom a gom. Val a dir que, del grup dels més joves, només els qui llavors eren estudiants de Ciències de la Informació, Josep Rovirosa i Ester Vizcarra, van desenvolupar una carrera periodística. També foren els únics que mai van entrar en la contesa política, mentre que sí ho van fer Joan Sanjuan, Marcel Planelles i Josep Cot.

121

⁶ Ester Vizcarra i Fortuny (Mollet del Vallès, 1956) era una estudiant de Ciències de la Informació a la Universitat Autònoma de Barcelona. Posteriorment traslladaria la seva residència a Alcoi i allà entraria a la plantilla del diari *Ciudad de Alcoy*, a més de portar les corresponsalies de *Canal 9 Televisió* i *Ràdio*, també *El País* durant uns anys. Dirigi el suplement cultural *La Casa del Pavo*, la revista *Ciudad Semanal* i un programa radiofònic per a *Ràdio Z* a Alcoi. Es retirà com a redactora en cap del diari *Ciudad de Alcoy*.

⁷ Marcel Planellas i Aran (Mollet del Vallès, 1955) era un altre estudiant. Formava part de *Bandera Roja* i passà aviat al PSUC, sigles amb les quals fou diputat del Parlament de Catalunya (1980-1984). Fou fundador del Centre d'Estudis i Documentació Joventut i Societat, membre del consell de redacció de *Papers de Joventut*, així com coautor del llibre *La joventut a la Catalunya dels 80*. És llicenciat en Història Moderna per la Universitat de Barcelona i doctor en Ciències Econòmiques per la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha sigut professor d'ESADE i la Universitat Ramon Llull (Marcel Planelles i Aran, 2022, 16 juny).

⁸ Josep Cot i Call (Mollet del Vallès, 1954) estava estudiant Ciències Físiques i Químiques i donava classes de català a adults. Posteriorment, es va llicenciar, va fer un màster en Educació Física i es va treure el títol de mestre de català. Ha sigut professor a l'Escola Col·legis Nous, l'Escola del Bosc (abans Princesa Sofia), l'Escola Simeó Rabassa (Martorelles) i l'Escola Montseny, que va dirigir abans de passar a l'Institut Gallecs, també com a director, càrrec en el qual es va retirar l'any 2015. Ha sigut regidor de l'Ajuntament de Mollet amb Entesa, president del Casal Cultural i coordinador de l'ANC a Mollet, entre d'altres.

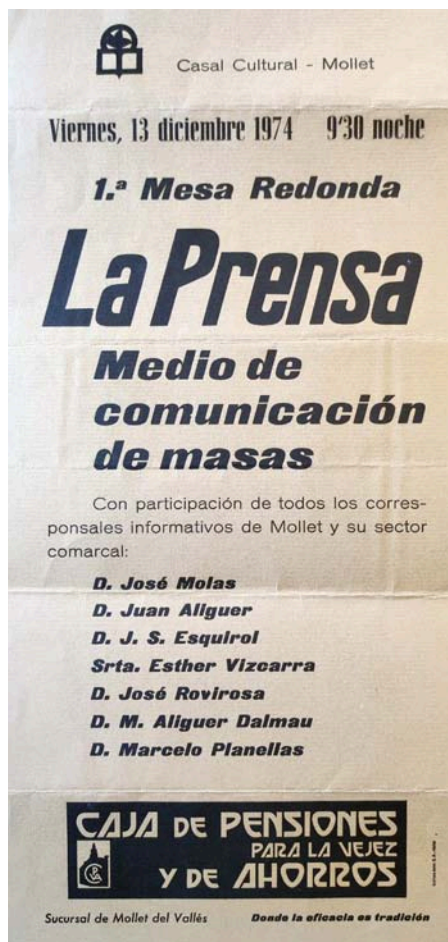

Figura 5. Cartell de la taula redona sobre els mitjans de comunicació, amb la participació de tots els corresponents locals. Font: Arxiu propi

6. Què deia *Mundo Diario* de Mollet?

6.1. Una dinàmica ciutat de 30.000 habitants

La imatge que *Mundo Diario* va transmetre del Mollet de 1974 fou la d'una població activa, amb la vida cultural que corresponia als 30.000 habitants que ja tenia, i que reclamava solucions als molts problemes creats pel creixement i que deixava pendants la falta d'atenció als nuclis urbans que havia caracteritzat el perío-

de polític anterior. Els veïns també començaven a organitzar-se, naixia l'Associació de Veïns de la Plana Lladó a finals de 1974, uns mesos després es crearia l'Associació de Veïns de la Zona Sud i l'any 1976 es gestaven les associacions de Veïns del Centre i de la Rosaleda-Can Gomà.

Els corresponents de premsa eren altaveus per a la difusió dels conflictes, però també testimonis del despertar d'una intensa activitat cultural, a més de fer visible la trama associativa. Entre les entitats citades pel diari durant aquells anys hi ha: *Omnium Cultural*; l'Associació de Veïns de la Plana Lladó; l'Associació de Veïns de la Zona Sud; els grups d'Esplai Xivarri, Tuareg i La Casa; el Club Muntanyenc; els cors Clavé; les associacions de pares d'alumnes; els Amics de l'ONU; el Casal Cultural; els Joves de la Parròquia i l'Agrupació Folkclòrica Molletana.

Entre uns i altres s'organitzava l'entreteniment i la cultura, que portà esdeveniments com una concentració de cors Clavé, un concert de Pi de la Serra i un altre de Lluís Llach, però també cicles de conferències, amb ponents tan prestigiosos com Marta Mata, Teresa Pàmies, Pere Ardiaca i Francesc Vallverdú, que deien coses tan actuals com que no hi ha idiomes de primera i de segona. També hi havia un programa de teatre d'aficionats i professional: Els joglars van venir a representar *La torna* al Casal Cultural i Teatre de l'Orfeó de Sants representà *La Setmana Tràgica* al pavelló esportiu.

Un plantejament original i molt fèrtil foren els debats que com-

prometien a persones del poble per parlar dels reptes de la societat actual, com ara les causes del buit entre generacions, el paper dels mitjans de comunicació o el paper de la dona a la societat. Aquestes sessions eren culturalment enriquidores, però també funcionaven com a espai de cohesió comunitària, en tenir gent del poble a la tribuna i a les butaques, que parlaven d'igual a igual. (Vizcarra, 1975, 10 abril)

Figura 6. El Casal Cultural albergà les taules redones protagonitzades pels mateixos ciutadans. Font: Arxiu Històric de Mollet del Vallès (AHMVA)

6.2 Transformació del poder, despertar de la consciència social

El diari i la seva corresponsal no eren gens complaents amb l'administració local i donaven veu als col·lectius transformadors: barris, sindicats i joves. Això s'ajustava a la línia editorial de la publicació, però potser no tant el fet que l'activitat dels regidors a les sessions plenàries fos mirat amb una actitud crítica a la qual no estaven gaire acostumats. Aquesta crònica

comença exactament un any abans de la mort del dictador, Francisco Franco.

L'alcalde era Fermí Jaurieta Gallego (Mollet del Vallès, 1926-2019). Havia sigut director d'oficina de banca abans que empresari metal·lúrgic i després havia obert un negoci de recanvis per a cotxes i motos que compatibilitzava amb les tasques al capdavant de la corporació municipal (Solé Tura, 1986).

Les sessions municipals eren obertes, però no tots els corresponsals hi assistien, hem de suposar que els absents devien tenir informants, buscaven altres fonts o no estaven interessats a l'activitat municipal. *Mundo Diario* hi estava present invariablement. Anar-hi era més productiu que refiar-se del relat posterior d'algun membre de la corporació –sempre interessat– i podia donar com a resultat cròniques que molestaven, perquè reflectien les contradiccions i els enfrontaments. Com ara aquella on el secretari no apreciava diferència entre que l'acta

123

Figura 7. Ajuntament de Mollet del Vallès en els anys 1974–1976. Font: AHMVA

digués que un assumpte quedava sobre la taula i que digués que havia sigut aprovat inicialment (Vizcarra, 1975, 25 gener). La queixa era del regidor Viñas, que també va qualificar de joc de mans un ball de xifres al pressupost municipal, es va declarar en desacord amb un concurs per adjudicar la plaça de recaptador d'impostos amb bases redactades expressament perquè es presentés el de Granollers, trobà a faltar informes d'aigües als projectes d'urbanització i fou responsable que el ple acabés després de la mitjanit. Va mantenir aquesta actitud uns mesos, fins al punt que el regidor Garcia arribà a dir que el batlle hauria de parar allò, fent referència a la contínua demanda d'explicacions.

124

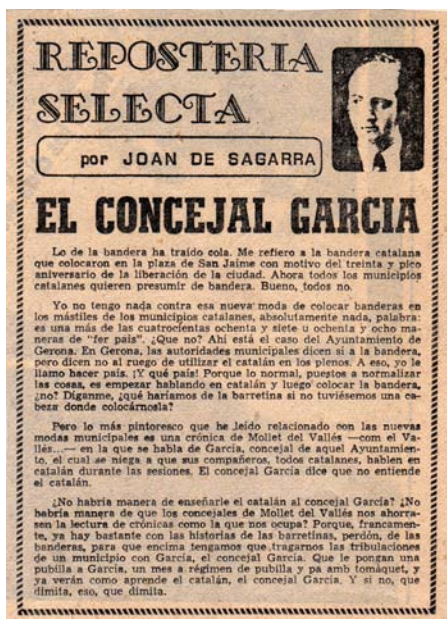

Figura 8. Article de Joan de Sagarra al *Noticiero Universal* el 14 de febrer de 1975, comentant l'incident del català al ple municipal de Mollet. Font: Arxiu propi

El mateix senyor Garcia protagonitzà un incident que despertà certa hilaritat. Quan un regidor li va demanar, amablement, que fes l'esforç d'aprendre una mica de català, perquè no haguessin de ser sempre els altres que fessin l'esforç, s'aixecà d'un bot per dir que considerava que tots havien de parlar castellà per respecte a ell (Vizcarra 1975, 8 febrer). La publicació a *Mundo Diario* d'aquesta batussa verbal provocà la reacció d'un columnista de prestigi del *Noticiero Universal*, Joan de Sagarra (1975, 14 febrer), qui va escriure sobre "El concejal Garcia" i acabà demanant que dimitís. És curiós constatar que el tema només va sortir a *La Vanguardia* deu dies més tard, quan ja era un escàndol en boca de mitja Barcelona. Joan Aliguer (1975, 18 febrer) deia: "Hem deixat passar uns dies perquè l'acalorament d'una qüestió, sens dubte delicada, no ens vedés el judici imparcial i equànim" (p. 32) abans de parlar del perjudici d'haver de traduir el pensament i de la cortesia catalana. També *La Vanguardia* publicava, dies després, una notícia sobre que estava a punt de sortir al BOE un decret que diria que les llengües vernacles es podien utilitzar en el dia a dia dels ajuntaments, però s'havia de fer servir la llengua oficial als plens quan es tractessin assumptes que havien de portar a acords i incloure's a l'acta (V.L., 1975, 13 novembre). El problema de la llengua estava causant conflictes a més d'un ajuntament.

Algunes d'aquestes picabaralles eren antecedent de la contesa política que es deslligaria un cop païda la mort de Francisco Franco, atès que alguns dels regidors

rebecs i discos donarien suport als nous partits polítics a les eleccions, i altres, fins i tot, serien candidats a les municipals. L'oposició al govern local començaria a sortir al carrer aquell mateix any de 1976, amb manifestacions per reivindicar passos de vianants soterrats, exigir un institut de batxillerat, demanar l'amnistia i reivindicar una solució a un pas a nivell de la via fèrria. Les protestes locals s'afegien al seguiment de les convocatòries generalitzades de la societat catalana. Una mobilització que va passar per alguns pobles sense incidents, mentre en altres era prohibida o reprimida, la Marxa per la Llibertat, tingué un problemàtic pas per Mollet, fou dispersada per la policia l'agost de 1976, amb el resultat de corredisses, cops i cinc detencions. Després hi va haver assemblea a l'església, una altra manifestació i nova actuació policial, amb més detinguts (Cot, 1976, 18 agost), si bé tots van ser alliberats durant la nit i la matinada.

El nerviosisme de les autoritats quedà clar a la prohibició governativa d'un *happening* que s'havia de celebrar dins de la Setmana de Cultura Catalana. Un grup de joves del poble havien preparat una activitat que portava el títol *Catalunya 75*, que havia de consistir en "passejar-se pels carrers del barri portant globus i objectes grossos mentre cantaven tres cançons populars (...) *Baixant de la font del Gat*, *El gegant del pi* i *El Joan petit quan balla*" (Vizcarra, 1975, 21 juny). Tot plegat devia semblar massa innocent per a quedar-se només en això.

La política s'havia situat al centre de l'atenció ciutadana. Feia anys

que es feia política a Mollet, militants i simpatitzants d'organitzacions encara clandestines havien buscat escaletxes per situar-se als sindicats, corporacions municipals i entitats obertament catalanistes, però el canvi cap a la democràcia que s'estava gestant a Madrid feia que es considerés urgent traslladar el treball a la conscienciació ciutadana. Jordi Borja venia a parlar de les mancances de la nova Llei de règim local, Pere Ardiaca donava una xerrada sobre democràcia i drets humans i Fermí Jaurrieta feia gestions per presentar-se a la reelecció, que finalment el mantindria en el càrrec fins a l'any 1978.

L'ambient estava canviant perquè tothom era conscient que només tenien un any de coll fins a les eleccions generals, i això era poc temps venint de la situació de silenci anterior. Les forces polítiques es presentaven públicament arreu, també a Mollet: Josep Maria Call presentà a la Unió Democràtica. Anna Bosch, al PSUC; Jordi Labòria, a Reagrupament Socialista i Democràtic; Miguel Blancher, a Convergència Socialista de Catalunya; Arcadi Viñas, a Convergència Democràtica. Anna Bosch, que acabaria sent alcaldessa, situava la societat en "una fase de lluita per solucionar les contradiccions entre classes explotadores i explotades", i parlava de "posar remei a la demora de l'amnistia i la democratització" (Vizcarra, 1976, 10 març).

També sortien a la llum i es concretaven a Mollet institucions que havien hagut de treballar en la clandestinitat. Vuitanta persones representatives de tots els sectors ciutadans de Mollet es constituïen en

Assemblea Democràtica que s'adheria als quatre punts de l'Assemblea de Catalunya i es comprometia a elaborar una alternativa democràtica per a la ciutat.

6.3. Més social i polític que projectes de futur

La tònica de les publicacions a *Mundo Diario* és més social i política que altra cosa, probablement a causa dels interessos personals de la corresponsal i de les seves fonts. Sorprenen que rarament incloïa successos, mentre que notícies com els accidents de trànsit i altres desgràcies conformaven una part important de les notícies sobre Mollet a *La Vanguardia*, cosa que fa pensar que el corresponsal, Joan Aliguer, devia tenir un bon contacte a la policia.

126 Tampoc no es publicaria a *Mundo Diario* que avançaven les gestions per construir una residència d'avis parroquial, però es parlaria de la construcció dels nous locals de la parròquia, tot i que semblava interessar més la sensació de pèrdua que acompanyava a la demolició de les antigues instal·lacions (Vizcarra, 1974, 19 desembre). La gent tenia present la dita que en cada bugada es perd un llençol i només pensava en el fet que desapareixerien la pista d'hoquei, el parc, els jocs per a infants a l'aire lliure i el teatre on tants ciutadans havien vist les tradicionals representacions de *Els Pastorets*.

Sí que s'anunciava la construcció d'un ambulatori de la Seguretat Social a la zona de Can Pantiquet i la construcció de l'Institut de Formació Professional, a més de parlar-se de les obres paralitzades de l'institut de batxillerat, però sempre amb les polèmiques que hi havia entorn d'aquests temes.

Que no es digués res de l'apertura al públic dels jardins de Can Mulà amb motiu de la Festa Major (Esquirol, 1975, 30 de juliol) s'ha de justificar en el fet que la tasca dels corresponsals era una mena de voluntariat, precàriament remunerat, sense compromís de permanència al poble, i quan la corresponsal feia vacances, no hi quedava ningú per informar.

7. Polèmiques i conflictes dels anys 1974-1976 a Mollet

7.1. Plana Lledó passa al primer pla de l'actualitat

Abans de Nadal de 1974 se celebrava l'assemblea constitutiva de l'Associació de Veïns de la Plana Lledó, primera de la localitat. Entra dins de la lògica que la iniciativa es prengués a aquest barri, la informació periodística explicava que hi vivien sobretot immigrants, les cases eren blocs de pisos sense gens de gràcia arquitectònica, veritables caps de sabates amb finestres. La via del tren del Nord feia de barrera entre aquesta zona i la resta del nucli urbà, fins al punt que els veïns se sentien marginats en les coses més anecdòtiques, com les banderetes i els altaveus de les festes. Volien tenir força per pressionar a l'Ajuntament perquè: "El barri té moltes necessitats i si no anem nosaltres a demanar-ho, ningú vindrà a solucionar-les" (Vizcarra, 1974, 1 gener, p.13). Val a dir que la principal dificultat no havia estat aconseguir l'autorització del Govern Civil, sinó vèncer la por dels veïns, que no es creien que l'associació pogués ser legal ni ensenyant-los els papers i acusaven els promotors de falsejar els segells oficials i, amb més freqüència, els rebutjaven perquè es

Figura 9. Notícia sobre el naixement de la primera associació de veïns de Mollet, l'1 de gener de 1975. Font: Arxiu propi

pensaven que els ficarien en un embolic.

Una enquesta veïnal donava per primera vegada el retrat del barri: faltaven escoles infantils, serveis sanitaris, parcs infantils, locals de reunió, actes culturals i alfabetització d'adults, entre altres coses. El 70 % dels veïns estaven descontents del seu habitatge i una majoria preocupats per la falta de neteja dels carrers i solars, també per l'existència d'una incineradora d'escombraries que escampava males olors i contaminació. Les queixes es van repetir quan un nen del barri fou diagnosticat de

meningitis, després que un altre germà morís de la mateixa malaltia. Els veïns s'esforçaven a presentar propostes coherents, com ara la petició d'ubicar una zona verda a un solar que pertanyia a la Germandat de Llauredors, però se'ls treien del damunt.

El barri arribà a ser objecte d'un atac verbal xenòfob en una de les sessions plenàries. El regidor Feliu assegurà que vivia al barri des de feia dotze anys —en realitat vivia a una torre més enllà dels habitatges massificats— i per això se sentia legitimat per parlar-ne:

Si els carrers estan bruts, és per culpa seva [dels veïns]. Que els nens juguin al carrer no és culpa nostra [de l'ajuntament], perquè si heu passat per allà, veureu que no són només els nens, també els grans surten a xarrar al sol, és la seva manera de ser, sempre són al carrer. A altres zones d'igual densitat no hi ha tanta gent pel carrer, jo mateix no ho faig. És la seva manera de ser (Vizcarra, 1975, 8 maig, p. 17).

128

Aquestes afirmacions van causar força incomoditat als altres regidors i als veïns que assistien a la sessió. La lògica feia esperar alguna reacció posterior, que va prendre forma de carta oberta al regidor Feliu, publicada al cap de quinze dies. El text explicava que els nens bé havien de jugar i les mares havien de baixar al carrer a vigilar-los, per això demanaven que l'Ajuntament complís amb la seva obligació de proporcionar zones verdes, que no en tenien cap. No era cert que poguessin jugar al pati de l'escola —es tancava a les sis— ni tampoc al pavelló esportiu que només obria a les hores d'entrenament. Pel que feia a la brutícia que hi havia al carrer, entenien que la neteja era responsabilitat municipal i deien que l'escombradora passava molt de tard en tard i només per l'avinguda de Caldes. També es queixaven del servei de recollida d'escombraries, que deixava la brutícia escampada quan se'ls trencava una bossa. Finalment, es lamentaven de la poca

consciència municipal en permetre la construcció d'habitatges sense pati interior, ni galeries, ni terrasses, ni terrat, de manera que havien d'estendre la roba a les finestres que donaven al carrer, cosa que ells mateixos reconeixien que contribuïa a donar-li a la zona un desagradable aspecte de barri baix.

Una nova desavinença amb l'Ajuntament s'havia de produir el novembre de 1976. La mort d'una nena de sis anys, en travessar la via del tren pel pas a nivell de l'antiga carretera de Gallecs, reforçava la necessitat d'un pas per als vianants, obra que estava aprovada, però havia topat amb l'oposició de la RENFE. Els veïns responsabilitzaven a les autoritats locals i feien diverses concentracions de protesta, sense aconseguir ni tan sols la col·locació de tanques o la vigilància per part de la policia local, a les hores d'entrada i sortida de l'escola.

7.2. L'AV de la Zona Sud lluita pels passos de vianants

La inauguració d'un pas de vianants soterrat per travessar amb seguretat la N-152 a la zona sud de Mollet⁹ fou vista com un triomf popular, atès que era el resultat d'una recollida de signatures, lliurades a l'Ajuntament feia mig any, tot i que només se'n va aconseguir un dels tres que es demanaven. Els veïns van fer una festa amb jocs per la canalla i dolços, a més de posar una exposició fotogràfica dins del túnel i repartir adhesius amb frases com: "Ja tenim un pas, en necessitem un

⁹ Avui, avinguda de Burgos. El pas estava a tocar de la confluència de l'antiga carretera N-152 amb la B-500, la carretera de Badalona.

Figura 10. Inauguració popular d'un pas de vianants, informació publicada el 26 de febrer de 1976. Font: Arxiu propi

altre" o "No més accidents, la unió fa la força" (Vizcarra, 1976, 26 febrer). L'Associació de Veïns de la Zona Sud havia sigut la segona a crear-se a Mollet, no havia fet tant de soroll com la de la Plana Lledó, però treballava per millorar el barri.

Els mateixos veïns obririen la veda de les protestes al carrer per reivindicar els altres dos passos de vianants que havien demanat. Per l'abril, un centenar de persones es van manifestar des de l'esplanada de la fira,¹⁰ la gent s'hi anava afegint durant el recorregut, fins que es va presentar la policia local, va demanar un permís que no tenien i els va ordenar dispersar-se. No ho van fer, sinó que van decidir donar dues voltes a l'esplanada. Les forces de l'ordre intentaren detenir a cinc

persones, els altres van dir que se'ls haurien d'emportar a tots i finalment no va passar res a canvi que donessin per acabada la protesta.

7.3. Desenvolupament urbanístic i patrimoni

Moltes poblacions catalanes tenien el patrimoni en perill a causa d'una acceleració del desenvolupament urbanístic que es feia palesa en la freqüència amb què el ple debatia sobre projectes d'urbanització i en el desacord sobre els requisits obligatoris, perquè el secretari i l'alcalde, Fermí Jaurrieta, només volien aprovar-los i que tiressin endavant com més aviat millor, mentre alguns regidors es negaven si no incloïen un pla d'aigües i altres serveis. Això que avui sembla lògic no era tan evident en aquells moments i tenia com a conseqüència la construcció de masses d'habitatges a zones inhòspites. Aquell any es tiraven enrere projectes com l'illa de Can Fàbregas o el pla parcial Garbí.¹¹ El diari insinuava que un sector volia retardar-lo per donar temps que la Diputació aprovés un pla que marcaria aquells terrenys com a zona verda, mentre un altre sector dels regidors volia accelerar-lo precisament per evitar que quedés afectat pels plans provincials.

Una cosa semblant podia estar passant amb la Marineta, hostel del segle XVI que podria haver desaparegut l'any 1974, atès que fou llavors que es va demanar llicència per tombar-lo. Se salvaria perquè els regidors dels terços familiar i sindical incloïen persones amb consciència de poble que van pressionar per-

¹⁰ Avui, plaça de Pau Casals

¹¹ Nom inicial del pla urbanístic de la Riera Seca

què es demanés un informe previ a Belles Arts. Això era lògic, perquè feia uns mesos s'havia confeccionat una llista de possibles edificis d'interès històric-artístic, però encara no era obligatori, i aquesta falta de concreció en la protecció es retreia a l'Ajuntament, a banda la possibilitat que fos la futura protecció el que es pretenia obviar tombant l'edifici.

Dos anys després encara estava en peu, però en molt mal estat, i Amics de Mollet iniciava una campanya per salvar la Marineta de la destrucció. L'Ajuntament havia autoritzat la retirada de les reixes de

les finestres, l'interior estava saquejat i la teulada en perill. Semblava, de fet, un procés orquestrat de destrucció, però l'edifici estava al catàleg. L'Associació de Caps de Família demanava de convertir-lo en centre cultural.

D'altra banda, s'acusava l'alcalde d'anar a la seva. S'havia negat a convocar un concurs d'idees per al nou parc de Can Mulà i havia redactat un pla urbanístic sense haver consultat a ningú. Mollet era una ciutat ofegada, presonera entre carreteres, moltes enlairades, sense possibilitats d'expansió, més encara perquè una part del terme, ens

Figura 11. Notícia sobre el risc de demolició de la Marineta el 23 de novembre de 1974. Font: Arxiu propi

referim a Gallecs, estava en procés d'expropiació per a la creació de la projectada Ciutat Riera de Caldes. Gairebé no quedaven solars per a equipaments com ara escoles i ambulatoris.

Preocupava, a més, haver de pagar el peatge de l'autopista i que el Pla Arterial Metropolità acabés d'ofegar la població. Per si no n'hi hagués prou, tampoc no incloïa mesures complementàries, com ara treure la carretera N-152 del centre de la població, descongestionar els accessos a la ciutat o millorar les carreteres comarcals.

7.4. Aigua: els anys dels talls i tots a pagar més

El creixement havia esgotat els pous municipals. La falta d'aigua no tenia espera i l'Ajuntament va haver d'aprovar la construcció d'un nou pou, però els terrenys més adequats no eren municipals i el procés d'aconseguir-los hauria sigut llarg i car. El nou pou es construiria a can Vilaró, a la zona de can Prat. Tot plegat deixava clara la falta de previsió i la necessitat de complementar això amb més dipòsits i millorar la xarxa de distribució, perquè les carències podien empitjorar una situació que ja era greu, s'estava esgotant la capa freàtica. Els regidors venien a dir que les passaríem magres si no ploviem cinquanta litres per metre quadrat abans de l'estiu. Els pitjors auguris es van confirmar, l'escassa aportació d'aigua del nou pou —només dotze metres cúbics per hora— obligava a perforar-ne un altre que també resultaria totalment inútil. Ni la pluja seria una solució i l'inici de les obres per rebre les aigües del Ter no estava prevista fins al mes de

Figura 12. Notícia sobre la falta d'aigua el 7 de febrer de 1975. Font: Arxiu propi

131

setembre de 1975. Només es podia recórrer a comprar aigua a Parets, sense marge per posar condicions: vols aigua? Doncs la pagues a tant, si en algun moment no la necessites, la pagues igualment, no et puc garantir el cabal, Montornès té preferència perquè el seu contracte és previ. El regidor d'aigües estava tan aclaparat que volia deixar el càrrec. Li van fer cas, van crear una comissió, es van posar a buscar un altre proveïdor d'aigua que fos més raonable amb les condicions i finalment se signà el conveni amb Montmeló (Macià, 2016). Amb tot i això, de seguida es va haver d'aprovar una pujada del 60 % per a la tarifa d'aigua domèstica i del 200 % per a la tarifa industrial. Les cròniques semblaven dir: almenys

tenim aigua, però la pujada no havia de ser plat de gust de ningú. Finalment, s'acordà fer un estudi de l'estat de la xarxa, amb l'esperança de no haver d'estar actuant sempre d'urgència, perquè la deficiència de les conduccions era la part del malson de l'aigua que encara no estava resolta.¹²

7.5. Autobusos urbans: tres anys d'espera

La política local ja no es podia fer de qualsevol manera. Hi havia tribunals per denunciar les decisions municipals i sempre en sortien perjudicats els ciutadans. Això passà amb la primera adjudicació del servei d'autobusos urbans a l'empresa Sagalés, l'any 1973, impugnada per Josep Mons Vila, un dels empresaris descartats, perquè Ramon Sagalés exercia un càrrec públic, concretament encara era alcalde de Caldes de Montbui. L'Ajuntament de Mollet no acceptà la rectificació i la denúncia anà de recurs en recurs, fins que el Tribunal Suprem va dir que l'adjudicació no era vàlida i s'havia de concedir el servei a una de les altres dues empreses que s'havien presentat. L'Ajuntament feu una desenterada interpretació de la sentència, anul·là el concurs i en convocà un de nou. Com a conseqüència, tots els regidors i el secretari van rebre la comunicació d'una nova denúncia, ara per desobeir el tribunal, així que van decidir fer el que els deien i adjudicar el servei a un altre dels que s'havien presentat al primer concurs, Martí Gisbert Piquer. Però

Mons Vila no estava disposat a conformar-se i ho va impugnar de nou perquè, entre unes coses i altres, l'adjudicació estava fora de termini. Els demanaren que es posessin d'acord i un renunciés, tots dos van dir que presentarien recurs si li adjudicaven el servei a l'altre. Finalment, es va convocar concurs, per caducitat de l'anterior, i l'adjudicació es va produir el maig de 1976 a Transports Metropolitans, SA, del grup Sagalés, decisió que ja no era impugnabile perquè l'empresari havia deixat de ser alcalde. La pica-

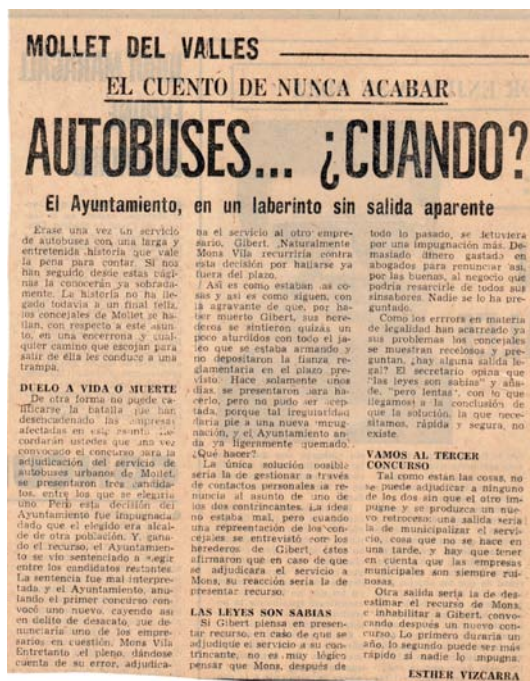

Figura 13. Una de les notícies sobre el llarg procés de posar en marxa el servei d'autobusos municipal, el 14 de juny de 1975. Font: Arxiu propi

¹² Situacions tan dramàtiques com la de Mollet, pel que fa al subministrament d'aigua potable, eren comuns a moltes poblacions, després d'anys d'inversions precàries. Quan mesos després me'n vaig anar a viure a Alcoi (País Valencià) em vaig trobar escrivint de nou sobre talls d'aigua, conduccions i dipòsits, si bé cada ciutat tenia uns condicionants diferents.

baralla entre Mons Vila i Sagalés es comprèn millor si se sap que Mons Vila estava donant un servei d'autobús urbà a Mollet, sense concessió oficial, a les primeries dels anys setanta, la decisió municipal era una pèrdua (Florez, 2021).

7.6. Carències en educació

L'ensenyament estava en situació d'emergència, amb una manca crònica de mestres als nivells bàsics i una deficient escolarització dels quatre als sis anys. Per això, les associacions de veïns van fer un cens de nens sense escolaritzar, la tardor de l'any 1976, en van inscriure un centenar i van organitzar classes als locals de la parròquia, portades per titulats aturats. El lema de la batalladora campanya mampresa era "Ni un nen sense escola, ni un mestre sense feina".

Igualment difícil era la situació dels nivells superiors. Les obres de l'institut de batxillerat estaven suspeses, l'institut de formació professional, en la fase de compra dels terrenys i l'ampliació del grup escolar Garicano Goñi¹³ com un projecte difús. La desgràcia semblava haver caigut sobre l'anelat institut: amb l'obra començada es van adonar que els fonaments presupostats eren precaris, després el finançament complementari concedit fou insuficient i el constructor renuncià a l'obra. Finalment, s'adjudicà de nou a una empresa que va fer fallida, i era el pitjor que podia passar, perquè el contracte només es podia trencar per sentència judicial. L'obra entraria en nova sub-

hasta el febrer de 1976, quan ja feia cinc anys que estava paralitzada.

Què podien fer amb els alumnes de batxillerat? Es va estudiar la possibilitat de crear una secció delegada de l'institut de Granollers a les aules de l'escola Princesa Sofia,¹⁴ però no va poder ser i el procés de matriculació per al curs 1975-76 fou angoixant, una mena de campí qui pugui, amb el problema que no es permetia a ningú demanar plaça a més d'un centre. D'altra banda, s'havien concedit a Mollet dues branques de formació professional: delineants i electricitat, que només es podrien impartir en horari nocturn, aprofitant les hores que estaven buides les aules de les escoles d'educació primària. Preocupava que alumnes de catorze i quinze anys tinguessin tot el dia per passejar-se pels carrers fins que comencessin les classes.

Un any més tard, s'enviava una carta conjunta a la delegació del Ministeri d'Educació a Barcelona. Hi havia dos-cents alumnes desplaçant-se a Granollers, Sabadell i Montcada, amb horaris que els obligaven a fer autoestop de nit per tornar a casa, atès que no hi havia autobús tan tard. El curs següent se n'incorporarien tres-cents més, comptant amb el fet que només la meitat dels que acabessin primària volguessin estudiar batxillerat. L'Ajuntament va oferir autobusos, però s'havien de matricular tots a Granollers. El pànic es va estendre entre els qui no volien canviar de centre i els qui pensaven que acu-

¹³ Avui, Escola Joan Salvat Papasseit

¹⁴ Avui, Escola del Bosc

mular les sol·licituds podia deixar a algú sense plaça.

El problema de l'institut de batxillerat havia originat un moviment ciutadà important, començant per la reivindicació de l'Associació de Veïns de la Plana Lledó, que acusava l'Administració de falta de previsió en la implantació de la Llei General d'Educació de 1970 que havia creat l'EGB¹⁵ i establert la Formació Professional. Quan s'hi van ficar els Caps de Família i les organitzacions de joves, va estar clar que no els pararia la promesa d'utilitzar part del nou edifici de Correus com a aules el curs següent. Volien un institut. Començaren a fer manifestacions davant de l'Ajuntament. La primera fou una asseguda, dissolta per la policia, que acabà amb una assemblea a l'interior de l'església i la intervenció del rector perquè no hi hagués represàlies a la sortida de la reunió. La violenta actuació de la policia motivà una carta pública amb la queixa de les entitats ciutadanes.

La segona manifestació recolzava el lliurament de 4.500 signatures, omplí la plaça i acabà demanant la dimissió de l'alcalde al crit de: "Jaurrieta, prepara la maleta" (Vizcarra, 1976, 20 juny, p. 25). Finalment, van anar a manifestar-se a la rambla. Amb tot i això, alguna cosa havien aconseguit: ampliar

el termini d'inscripció a les aules provisionals fins al 30 de juliol i la garantia que hi hauria classes de batxillerat a Mollet. Es van matricular quatre-cents alumnes i les classes van començar, al nou edifici de Correus, encara que amb una mica de retard, a més de planar per damunt de tot l'afer el malestar generalitzat perquè no hi hauria cap professor de Mollet.

7.7. Problemes amb el català a l'escola

L'Omnium Cultural havia introduït el català a les escoles de la majoria de les poblacions de l'entorn, però a Mollet no hi havia consens. L'alcalde, Fermí Jaurrieta, volia que les classes foren impartides pels docents de cada centre, que s'excusaven en el fet que no estaven capacitats.¹⁶ L'Omnium proporcionava els mestres de català si en faltaven i d'aquesta manera es van fer les classes a alguns grups de les escoles Princesa Sofia¹⁷ i Garicano Goñi,¹⁸ fins que Jaurrieta ordenà suspendre totes les classes impartides per professors externs. La cosa va anar més lluny, l'Omnium demanà explicacions a l'alcalde i l'escrit fou retornat perquè estava en català, tot i ser aquesta la llengua materna del primer regidor i utilitzar-la en el seu dia a dia.

Els claustres li van retreure que hi havia un acord de la Comissió

¹⁵ Educació General Bàsica

¹⁶ Val a dir que els mestres de català proporcionats per l'Omnium Cultural tampoc estaven gaire capacitats. Jo mateixa vaig treballar com a mestra de català a Canovelles i Martorelles. En aquells moments no tenia cap titulació de català, només havia estudiat els rudiments de la llengua en una optativa de l'Institut Egara de Sabadell-Terrassa al llarg d'un curs i assistit a un breu curs de capacitació a Granollers. Nogensmenys, es considerava de capital importància que el català tingués un espai als horaris escolars. La regulació havia d'arribar més tard.

¹⁷ Avui, Escola del Bosc

¹⁸ Avui, Escola Joan Salvat Papasseit

Municipal d'Ensenyament, signada pel batlle, Fermí Jaurrieta, que acordava impartir dues hores setmanals de català, a ser possible amb mestres de la mateixa escola, però que no descartava res. La Junta repartí còpies d'aquella acta als escolars i el batlle va distribuir per les cases un comunicat on assegurava que només les havia suspeses perquè no haver-li demanat permís per incorporar professors externs era un evident incompliment de l'acord. Feia protestes de catalanitat i deia que el seu suport estava condicionat a les normes vigents. Els mestres deien que la nota de l'alcalde donava una idea diferent de l'acord del català. Les escoles Divino Maestro¹⁹ i Nicolàs Longaron²⁰ donaven classe de català només als cursos que podien assumir els seus professors, així que la introducció del català era irregular a totes les escoles de la ciutat. Jaurrieta estava enfadat i es negà a debatre el tema de nou en iniciar-se el curs següent, sense solucions: "Tot està parlat" (Vizcarra, 1976, 15 gener, p. 16). Podria ser que ho tingués pensat o que s'adonés que no podia afrontar unes eleccions per renovar el seu càrrec amb descontents en un tema tan delicat. El cas és que un mes després decidia subvencionar les classes de català a les escoles amb un milió de pessetes que, de fet, només donaven per impartir una classe setmanal i no dues. Que l'Ajuntament posés els diners fa pensar que allò que molestava era

la intervenció de l'Omnium Cultural, que estava pagant les classes a tots els altres pobles i també ho havia començat a fer a Mollet. Més indignació causava que, després de presentar el pressupost de les classes, diguessin que el pla no es portaria a la pràctica aquell curs, sinó el següent.

7.8. Protecció de menors precària

Els educadors de l'Institut Ramon Albó²¹ van fer pública la seva desesperació per la precarietat econòmica amb què havien de fer la seva feina a una institució massificada, on els usuaris no tenien ni historial mèdic perquè no hi havia mitjans per fer-los una revisió quan entraven. Deien que se'ls alimentava de "(...) les sobres de totes les fàbriques de la comarca (...) donuts durs, iogurts amb la data caducada, fruita en males condicions (...)". (Vizcarra, 1976, 5 març, p.15). També es queixaven que els havien de posar cordes per cinturó i que tenien nens que no sabien què eren unes sabates perquè el centre només donava vambes i xiruques. Els germans de La Salle estaven a punt de deixar la gestió del centre i es queixaven de la precarietat econòmica i la falta de dotació. Això representaria un canvi de direcció, cosa que inquietava els professors.

7.9. Sindicalisme agosarat

Hi havia eleccions sindicals i es notava molt de moviment a les empreses, on els sindicalistes assa-

¹⁹ Avui, Escola Col·legis Nous

²⁰ Va tancar el 2016

²¹ Centre públic de protecció de menors que va funcionar de 1971 a 1984. Fins a 1977 va ser dirigit pels religiosos de La Salle.

javen la seva capacitat de lideratge. Els més de sis-cents treballadors de la Pelleria —oficialment, Teneria Moderna Franco-Española— iniciaven un boicot a les hores extra el febrer del 1975. Volien pressionar l'empresa, que els negava un augment de cinc-cents pessetes sobre el conveni, per neutralitzar l'increment del cost de la vida. També el conjunt del sector de la pell amenaçava amb un conflicte laboral si es modificava una ordenança. Val a dir que la conscienciació a la Pelleria era tan real que la candidatura democràtica guanyaria les eleccions sindicals per unanimitat.

136 El metall reivindicava un conveni de sector que seria una iniciativa sense precedents i havia fet passes importants en aquesta direcció, amb els petits empresaris atemorits, perquè pagaven els salaris més baixos, mentre que les grans empreses tenien convenis propis.

També hi havia un greu problema a Texlene, SA,²² que havia aconseguit desfer-se de seixanta-quatre treballadors, oferint incentius, en començar l'any 1975, i volia despatxar-ne seixanta més pel setembre, si no acceptaven canviar el seu lloc de treball per un altre a l'empresa Cyanenca, del mateix grup, ubicada al Prat del Llobregat, amb pèrdua dels complements d'antiguitat i assumint els treballadors els desplaçaments. Davant la negativa dels sindicats, havia presentat un

expedient de crisi que els representants dels treballadors consideraven injustificat.

La representació laboral encara funcionava amb l'estructura del sindicat vertical únic, però hi havia una considerable infiltració de membres de Comissions Obreres i Unió Sindical Obrera. A les notícies es parla de càrrecs sindicals en general, però els informadors eren, sobretot, de CCOO. Fins i tot l'organització de les rodes de premsa tenia un aire de clandestinitat, els periodistes eren recollits per un vehicle que els portava a un pis aparentment buit d'un barri marginal d'una altra població, i allà se'ls donaven totes les explicacions.²³

La cosa va canviar l'any 1976, pel maig hi va haver vaga del tèxtil, amb assemblees diàries als locals del sindicat, que per primera vegada eren ocupats pels treballadors, i el conflicte es va solucionar sense detencions, cosa que destacaven els líders a les seves declaracions a la premsa, perquè no hi estaven acostumats.

7.10. El debat sanitari

Un grup de metges havia treballat amb mestres i representants de les associacions de veïns en un debat democràtic sobre la sanitat. D'això n'havia sortit un informe inicial que es presentaria a una conferència, amb la idea que no es tractava només de curar, sinó també de de-

²² Fàbrica tèxtil vinculada a la Seda de Barcelona. Amb diferents noms (Shappe-tex, Terlenka, Texlene) va funcionar de 1963 a 1981.

²³ Vaig assistir com a periodista a algunes d'aquestes reunions organitzades amb moltes precaucions i sense saber mai on anava, a les primeries de 1975. La cita era sempre al pont de la Mandra i un vehicle particular ens traslladava a un carrer anònim de Cerdanyola, Montornès o Montcada. Acabada la tasca, algú ens tornava a Mollet.

fensar la salut. Ara bé, el panorama de recursos que presentaven no era gens engrescador: vuit especialistes per atendre a setze mil cartilles de l'àrea de salut, alguns amb una mitjana de setanta-nou visites diàries. Vuit metges generalistes i tres pediatres s'ocupaven de les deu mil cartilles de Mollet i de vegades atendien vuitanta-vuit persones en una jornada. Faltava espai, però hi havia un ambulatori en construcció a Can Pantiquet. Tampoc no hi havia hospital en un sentit real, la clínica assumia tota l'atenció hospitalària, amb falta d'espai, limitacions tècniques, insuficiència de personal i falta de qualificació d'una part del que tenien. No cal parlar de la precarietat de les urgències i la manca d'especialitats.

8. Conclusions

La presència de Mollet a les informacions dels mitjans de comunicació social es va intensificar els anys previs a la transició democràtica, a conseqüència de diverses sinergies complementàries.

La infiltració d'opositors a les institucions franquistes i el trasllat al carrer del descontent popular foren una part dels símptomes del deteriorament del règim que deixaren de ser exclusius de les grans ciutats i es van fer visibles a nuclis urbans com Mollet.

A més, sorgí una generació de periodistes joves a Mollet que s'afe-

giren als corresponents històrics, de prou edat, però encara exercint la seva funció. Aquests nous periodistes aparegueren per dues raons. D'una banda, l'ensenyament de la professió s'acabava de convertir en universitari; de l'altra, els mateixos militants de moviments polítics, encara clandestins, veieren en el periodisme l'oportunitat d'amplificar el ressò de les seves accions, tot i les limitacions que hi posava la Llei de premsa de 1966.

Finalment, hi ajudava la creació de diaris nous, més agressius en els seus plantejaments. El mitjà que apostava més decididament per donar veu a obrers, estudiants i barris fou *Mundo Diario*, la contribució del qual a la difusió de la vida ciutadana a Mollet es revela en aquest article com molt aclarament de l'ambient polític i social a Mollet, amb una població combativa en tots els fronts. Les notícies publicades en aquest període deixen clar que la ciutat no fou una excepció en la tònica general de reclamació d'unes institucions que compliren el paper de millorar la vida dels ciutadans amb serveis adequats, tampoc no es va quedar enrere en la petició de llibertat per al poble i el rebuig a la repressió de les idees polítiques.

Seria interessant estudiar com es reflectien les dinàmiques socials i polítiques de Mollet en altres diaris del mateix període.

Bibliografia

- Ajuntament de Mollet del Vallès (1999). *Lliurament de distincions cíviques Per Mollet 1999* (Teatre Municipal de Can Gomà, 11 de juliol de 1999). Ajuntament de Mollet del Vallès.
- Aliguer, J. (1975, 18 febrer). *El bilingüismo,*

un problema de los plenos municipales. *La Vanguardia*, 32.

Arxiu Municipal de Granollers. Fons Revista del Vallès. Descripció. Recuperat 9 juny 2022, de <https://www.granollers.cat/>

- sites/default/files/usuaris/u125/fitxa_descripcio_fons_revista_valles_nov18_.pdf
- Cadena, J.M. (2004). El projecte editorial de l'Avui. Dins R. Aracil, A. Mayayo i A. Segura (Ed.) *Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya. Els Mitjans de Comunicació*. Col·lecció Centre d'Estudis Internacionals, 5 (pp. 91-109). Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Cardús, S. (1989). Els mitjans de comunicació. Dins *Catalunya 77-88. Societat, economia, política i cultura* (pp. 345-356). Fundació Jaume Bofill.
- Clemente, J.C. (1994). *Historias de la transición: el fin del apogón, 1973-1981*, Fundamentos.
- Cot, J. (1976, 18 agost). Mollet: Muchos incidentes al paso de la marxa. *La Vanguardia*, 26.
- Díaz, C. (2016). Los editores de la Transición: cualquier tiempo pasado fue mejor. *Cuadernos de periodistas*, 33, 85-97.
- Esquirol, J.S. (1975, 30 juliol). Mollet: Fiestas Mayor con estreno de parque. *El Correo Catalán*.
- Florez, X. (2021). Compañía de autobuses Mons. Xavi Flórez.org. Recuperat 3 de setembre 2022, de http://www.xaviflorez.org/_empresas/_F_MonsVila.pdf
- Huertas, J.M. (2004). La transició periodística (1975-1985). Dins R. Aracil, A. Mayayo i A. Segura (Ed.) *Memòria de la Transició a Espanya i a Catalunya. Els Mitjans de Comunicació*. Col·lecció Centre d'Estudis Internacionals, 5 (pp. 11-35). Edicions de la Universitat de Barcelona.
- Llista d'alcaldes de Martorelles (2022, 16 Juny). Dins Viquipèdia. https://ca.wikipedia.org/wiki/Llista_d%27alcaldes_de_Martorelles
- Macià, C. (2016). L'aigua del riu Ter a Mollet del Vallès. Del 16 de febrer de 1959 al 24 de gener del 1979, *Notes*, 31, 133-147.
- Madrenys, P. (2008). La premsa. *Revista de Girona*, 142, 65-68.
- Marcel Planelles i Aran (2022, 16 juny). Dins Viquipèdia. https://ca.wikipedia.org/wiki/Marcel_Planelles_i_Aran
- Martos, R. (2017). *Societat i lluita antifranquista a l'Àrea metropolitana de Barcelona. El cas de Ripollet - Cerdanyola*. 1960 (tesi doctoral). Universitat Autònoma de Barcelona.
- MAURI, M. (2010). *Funció i evolució de la premsa de Barcelona durant la transició democràtica (1975-1978)* (tesi doctoral). Universitat Pompeu Fabra.
- Moreno, A. (1999). Viejas y nuevas formas de censura en la Sociedad de la Información. *Comunicar*, 13, 37-41.
- Pàmies, O. (2010). Grup Mundo, la mare de totes les crisis. *Capçalera*, 149, 82-85.
- Parlament de Catalunya (1984). I legislatura (10/04/1980-20/03/1984). Càrrecs parlamentaris i biografies dels diputats i diputades. Composició dels grups parlamentaris. <https://www.parlament.cat/document/composicio/150299.pdf>
- Pérez de Rozas, C. (1985). El diseño de la prensa catalana del siglo XX. *Annals del Periodisme Català*, 3-4, 9-22.
- Pérez, A. (2002). El control de las concentraciones de medios de comunicación. Dykinson.
- Pérez, X. (2012). El fons documental Josep Molas. *Notes*, 27, 43-48.
- Sagarra de, J. (1975, 14 de febrer). El concejal García. *El Noticiero Universal*.
- Satrústegui, J. (dir.) (1993). *Quando la Transición se hizo posible. El «Contubernio de Múnich»*. Tecnos.
- Solé Tura, J. (1986). Fermí Jaurrieta Gallego. Dins *Mollet, cent vides, cent històries* (pp. 190-191). L'Aixernador, edicions argentonines.
- SomMollet (2015, 7 setembre) Josep Cot es jubila després de dirigir 18 anys l'Institut de Gallecs. *SomMollet*. Recuperat 18 juny 2022, de <https://www.sommollet.cat/noticia/13090/josep-cot-es-jubila-despres-de-dirigir-18-anys-linstitut-gallecs>.
- Tudela, J. (1996). L'Avui, ara que té vint anys. *Capçalera*, 66, 5-12.
- V.L. (1975, 13 novembre). El contenido del

- artículo quinto limita el empleo del catalán en los plenos municipales. *La Vanguardia*, 37.
- Vizcarra, E. (1974, 19 desembre). Derribo del Centro Parroquial. *Mundo Diario*, 18.
- Vizcarra, E. (1975, 10 abril). Tot és un conflicte d'idees. *Mundo Diario*, 22.
- Vizcarra, E. (1975, 21 juny). Als anys 30, Barcelona fou model pedagògic. *Mundo Diario*, 17.
- Vizcarra, E. (1975, 25 gener). Donde dije digo, digo Diego. *Mundo Diario*, 15.
- Vizcarra, E. (1975, 8 febrer). Discussió sobre el català. *Mundo Diario*, 17.
- Vizcarra, E. (1976, 10 març). Los partidos exponen sus programas. *Mundo Diario*, 15.

Annex. Relació d'articles publicats a *Mundo Diario* sobre cada tema tractat

Transformació del poder i despertar de la consciència social

- Vizcarra, E. (1975, 25 gener). Donde dije digo, digo Diego. *Mundo Diario*, 15.
- Vizcarra, E. (1975, 26 gener). Fuerte debate sobre el presupuesto. *Mundo Diario*, 20.
- Vizcarra, E. (1976, 9 gener). Elecciones a alcaldes, siguen los mismos. *Mundo Diario*, 15.
- Vizcarra, E. (1976, 16 gener). El camí cap a la democràcia passa per la reconciliació. *Mundo Diario*, 17.
- Vizcarra, E. (1976, 27 gener). Crítica a la nova llei de règim local. *Mundo Diario*, 16.
- Vizcarra, E. (1976, 27 febrer). Vallés Oriental: Presentación del PSUC. *Mundo Diario*, 15.
- Vizcarra, E. (1976, 10 març). Los partidos exponen sus programas. *Mundo Diario*, 15.
- Vizcarra, E. (1976, 6 abril). Constitució de l'Assemblea. *Mundo Diario*, 32.

139

Plana Lledó

- Vizcarra, E. (1975, 1 gener). Primera asociación de vecinos. *Mundo Diario*, 13.
- Vizcarra, E. (1975, 8 gener). Estudio sociológico de Mollet. *Mundo Diario*, 16.
- Vizcarra, E. (1975, 6 abril). Todo va mal. *Mundo Diario*, 18.
- Vizcarra, E. (1975, 22 abril). Por una zona verde. *Mundo Diario*, 19.
- Vizcarra, E. (1975, 4 maig). Nuevo caso de meningitis. *Mundo Diario*, 18.
- Vizcarra, E. (1975, 8 maig). Sorpresa de un concejal. *Mundo Diario*, 17.
- Vizcarra, E. (1975, 27 maig). Jugar al aire libre ¿ilegal? *Mundo Diario*, 19.
- Vizcarra, E. (1976, 25 novembre). Cruzar la vía, una peligrosa aventura. *Mundo Diario*, 10.

Passos de vianants a la Zona Sud

- Vizcarra, E. (1975, 16 juliol). Al fin, un paso subterráneo. *Mundo Diario*, 18.
- Vizcarra, E. (1976, 26 febrer). Inauguración popular de un paso de peatones. *Mundo Diario*, 15.
- Vizcarra, E. (1976, 11 abril). Manifestación por un paso subterráneo. *Mundo Diario*, 15.

Desenvolupament urbanístic i patrimoni

- Vizcarra, E. (1974, 23 novembre). La Marinette puede desaparecer. *Mundo Diario*, 19.
- Vizcarra, E. (1975, 16 juliol). Al fin, un paso subterráneo. *Mundo Diario*, 18.
- Vizcarra, E. (1975, 7 novembre). No a la imaginación. *Mundo Diario*, 16.

Vizcarra, E. (1976, 15 gener) No a la amnistia, sí al plan arterial, 16.

Vizcarra, E. (1976, 11 maig). ¡Salvemos la Marinette! *Mundo Diario*, 18.

Vizcarra, E. (1976, 18 juny). La ciudad, ahogada. *Mundo Diario*, 16.

Aigua potable

Vizcarra, E. (1974, 11 desembre). Nuevo pozo. *Mundo Diario*, 19. Vizcarra, E. (1975, 7 febrer). A la busca i captura del agua. *Mundo Diario*, 17.

Vizcarra, E. (1975, 9 març). Ni la lluvia es una solución. *Mundo Diario*, 19.

Vizcarra, E. (1975, 20 abril). La continuidad del abastecimiento, problemática. *Mundo Diario*, 19.

Vizcarra, E. (1975, 14 maig). Diálogo de sordos. *Mundo Diario*, 19.

Vizcarra, E. (1975, 20 juny). Agua, pero más cara. *Mundo Diario*, 18.

Autobusos urbans

Vizcarra, E. (1975, 16 abril). Los autobuses, en manos del juzgado. *Mundo Diario*, 20.

Vizcarra, E. (1975, 14 juny). Autobuses... ¿Cuándo? *Mundo Diario*, 22.

Vizcarra, E. (1975, 3 juliol). Cambio en la adjudicación de la línea de autobuses. *Mundo Diario*, 22.

Vizcarra, E. (1976, 9 maig). De sorpresa en sorpresa. *Mundo Diario*, 23.

Ensenyament

140 Vizcarra, E. (1975, 22 gener). La EGB cubierta y un gran vacío en enseñanza media. *Mundo Diario*, 18.

Vizcarra, E. (1975, 22 maig). La enseñanda, de urgencias. *Mundo Diario*, 26.

Vizcarra, E. (1975, 14 juny). Manquen centres per a la formació professional. *Mundo Diario*, 19.

Vizcarra, E. (1976, 11 febrer). Piden soluciones urgentes al problema de la enseñanza. *Mundo Diario*, 16.

Vizcarra, E. (1976, 19 març). El pueblo quiere un instituto. *Mundo Diario*, 14.

Vizcarra, E. (1976, 9 maig). De sorpresa en sorpresa. *Mundo Diario*, 23.

Vizcarra, E. (1976, 23 maig). Sentada frente al ayuntamiento. *Mundo Diario*, 20.

Vizcarra, E. (1976, 20 juny). Piden que el alcalde prepare las maletas. *Mundo Diario*, 25.

Vizcarra, E. (1976, 2 julio). Protestan por la actuación de la Policía Municipal. *Mundo Diario*, 18.

Vizcarra, E. (1976, 19 setembre). La enseñanza, un mal crónico. *Mundo Diario*, 18.

Vizcarra, E. (1976, 10 octubre). Malestar entre los enseñantes. *Mundo Diario*, 20.

Vizcarra, E. (1976, 12 octubre). Un censo de niños sin escuela. *Mundo Diario*, 16.

Vizcarra, E. (1976, 2 novembre). Los vecinos hacen su escuela. *Mundo Diario*, 18.

Català a l'escola

Vizcarra, E. (1975, 2 febrer). L'Omnium s'organitza. *Mundo Diario*, 19.

Vizcarra, E. (1975, 9 abril). S'estudiarà un recolze al català. *Mundo Diario*, 20.

Vizcarra, E. (1975, 19 desembre). Dificultats per al català. *Mundo Diario*, 16.

Vizcarra, E. (1975, 23 desembre). El Batlle diu sí al català... a mitges. *Mundo Diario*, 17.

Vizcarra, E. (1976, 15 gener). Moltes paraules i cap acció. *Mundo Diario*, 17.

Vizcarra, E. (1976, 10 febrer). Mollet, un milió per al català. *Mundo Diario*, 15.

Vizcarra, E. (1976, 23 març). L'Ajuntament de Mollet ho deixa tot per a l'any que ve. *Mundo Diario*, 17.

Protecció de menors

Vizcarra, E. (1976, 5 març). Desprotección de menores. *Mundo Diario*, 15.

Sindicalisme

Vizcarra, E. (1975, 6 febrer). Boicot a las horas extra. *Mundo Diario*, 16.

Vizcarra, E. (1975, 12 abril). En el sector del metal. El convenio comarcal, pendiente. *Mundo Diario*, 20.

Vizcarra, E. (1975, 6 maig). Realismo y no demagogia. *Mundo Diario*.

Vizcarra, E. (1975, 13 maig). Existe la voluntad de restringir la participación de ciertos trabajadores. *Mundo Diario*, 18.

Vizcarra, E. (1975, 28 setembre). Preocupa la situación en Texlene. *Mundo Diario*.

Sanitat

Vizcarra, E. (1976, 22 maig). Por un debate sanitario. *Mundo Diario*, 16.